

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TRẦN QUANG DIỆU

**NGHIÊN CỨU ĐẶC ĐIỂM PHÂN BỐ, SINH THÁI
VÀ ĐẶC ĐIỂM TÁI SINH TỰ NHIÊN CỦA LOÀI CÂY
BÁCH VÀNG (*XANTHOCYPARIS VIETNAMENSIS* FAJON &
HIEP) TẠI XÃ CA THÀNH, HUYỆN NGUYÊN BÌNH,
TỈNH CAO BẰNG LÀM CƠ SỞ CHO VIỆC BẢO TỒN
VÀ PHÁT TRIỂN LOÀI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

Thái Nguyên - 2013

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TRẦN QUANG DIỆU

**NGHIÊN CỨU ĐẶC ĐIỂM PHÂN BỐ, SINH THÁI
VÀ ĐẶC ĐIỂM TÁI SINH TỰ NHIÊN CỦA LOÀI CÂY
BÁCH VÀNG (*XANTHOCYPARIS VIETNAMENSIS* FAJON &
HIEP) TẠI XÃ CA THÀNH, HUYỆN NGUYÊN BÌNH,
TỈNH CAO BẰNG LÀM CƠ SỞ CHO VIỆC BẢO TỒN
VÀ PHÁT TRIỂN LOÀI**

Chuyên ngành: Lâm học

Mã số: 60 62 02 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS. ĐẶNG KIM VUI

2. ThS. LA QUANG ĐỘ

Thái Nguyên - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi, có sự hỗ trợ từ Giáo viên hướng dẫn là **PGS TS. Đặng Kim Vui** và **ThS. La Quang Độ**. Các nội dung nghiên cứu và kết quả trong đề tài này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào trước đây. Những số liệu trong các bảng biểu phục vụ cho việc phân tích, nhận xét, đánh giá được chính tác giả thu thập từ các nguồn khác nhau có ghi trong phần tài liệu tham khảo. Ngoài ra, đề tài còn sử dụng một số nhận xét, đánh giá cũng như số liệu của các tác giả, cơ quan tổ chức khác được thể hiện trong luận văn.

Nếu phát hiện có bất kỳ sự gian lận nào, tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm trước Hội đồng, cũng như kết quả luận văn của mình.

Thái Nguyên, ngày 13 tháng 10 năm 2013

Tác giả

Trần Quang Diệu

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin chân thành cảm ơn các cô, chú, anh, chị tại xã Ca Thành, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng đã nhiệt tình giúp đỡ tôi trong quá trình thu thập thông tin cũng như các số liệu có liên quan đến đề tài nghiên cứu, đã tạo điều kiện tốt nhất để tôi hoàn thành được luận văn tốt nghiệp này.

Nhân đây, tôi cũng xin gửi lời cảm ơn đến Quý Thầy Cô, những người đã tận tình truyền đạt kiến thức cho tôi trong suốt khóa học vừa qua.

Những lời cảm ơn sau cùng tôi xin gửi đến thầy giáo Ths. La Quang Độ - Trưởng bộ môn thực vật rừng, giảng viên khoa Lâm nghiệp, trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên và PGS. TS, giám đốc Đại học Thái Nguyên, thầy giáo Đặng Kim Vui đã tận tình hướng dẫn và góp ý cho tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn tốt nghiệp này.

Thái Nguyên, ngày 13 tháng 10 năm 2013

Tác giả

Trần Quang Diệu

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	5
3. Mục tiêu nghiên cứu	5
4. Đối tượng nghiên cứu	5
5. Phạm vi nghiên cứu	5
6. Thời gian nghiên cứu	5
7. Ý nghĩa thực tiễn	5
CHƯƠNG 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU	7
1.1. Tổng quan các vấn đề nghiên cứu	7
1.2. Các nghiên cứu trong và ngoài nước về loài Bách vàng	7
1.3. Tình hình nghiên cứu loài Bách vàng tại xã Ca Thành, huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng	9
CHƯƠNG 2 NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	11
2.1. Nội dung nghiên cứu	11
2.1.1. Tìm hiểu một số đặc điểm của Bách vàng	11
2.1.2. Đặc điểm phân bố của Bách vàng	11
2.1.3. Tìm hiểu một số yếu tố ảnh hưởng đến đến tái sinh của Bách vàng	11
2.1.4. Tìm hiểu đặc điểm tái sinh của cây Bách vàng	11
2.2. Phương pháp nghiên cứu	11
2.2.1. Phương pháp luận trong nghiên cứu	11
2.2.2. Phương pháp thu thập số liệu	14

2.3. Phương pháp xử lí số liệu	15
CHƯƠNG 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	18
3.1. Đặc điểm hình thái	18
3.1.1. Hình thái thân cây	18
3.1.2. Đặc điểm về hình thái lá.....	19
3.1.3. Hình thái nón, hạt và các đặc điểm vật hậu học của loài	21
3.1.4. Hình thái rễ cây	22
3.2. Tình hình phân bố và các đặc điểm sinh thái của Bách vàng	23
3.2.1. Tình hình phân bố của Bách vàng.....	23
3.2.2. Một số đặc điểm sinh thái của Bách Vàng.....	25
3.3. Trị số độ tàn che	29
3.4. Tổ thành các loài cây tại khu phân bố của bách vàng.....	31
3.4.1. Đặc điểm của tầng cây bụi, thảm tươi tại khu phân bố Bách vàng.....	31
3.4.2. Cấu trúc tổ thành rừng khu vực nghiên cứu.....	33
3.5. Một số đặc điểm về tái sinh của Bách vàng.....	36
3.5.1. Hình thức tái sinh và chất lượng cây tái sinh.....	37
3.5.2. Mật độ cây tái sinh	41
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ XUẤT	43
TÀI LIỆU THAM KHẢO	46

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

CTTT	Công thức tổ thành
CR	Cấp cực kỳ nguy cấp (Critically Endangered)
GPS	Hệ thống định vị toàn cầu (Global Positioning System)
ICNB	Mã số danh mục tên tảo, nấm và thực vật (International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants)
KBT	Khu Bảo tồn
ODB	Ô dạng bản
OTC	Ô tiêu chuẩn
SĐVN	Sách đỏ Việt Nam

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1. Hình thái thân cây Bách vàng.....	18
Bảng 3.2. Chiều dài của lá trưởng thành.....	20
Bảng 3.3. Độ tàn che khu vực điều tra.....	30
Bảng 3.4 Tổng hợp các loài cây bụi.....	32
Bảng 3.5. Các loài cây tầng thảm tươi.....	32
Bảng 3.6 Thành phần các loài cây tại 8 OTC.....	34
Bảng 3.7 Tổ thành tầng cây cao.....	35
Bảng 3.8 Hình thức tái sinh và chất lượng của cây tái sinh.....	37
Bảng 3.9 Hình thức tái sinh và chất lượng cây Bách vàng tái sinh.....	38
Bảng 3.10 Tỷ lệ phần trăm vị trí tái sinh và số cá thể theo chiều cao.....	39

DANH MỤC CÁC HÌNH ẢNH

	<i>Trang</i>
Hình 2.1 Một số bước nghiên cứu chính.....	13
Hình 3.1. Cành Bách vàng	19
Hình 3.2. Lá non Bách vàng.....	21
Hình 3.3. Lá Bách vàng trưởng thành.....	21
Hình 3.4 Bách vàng tái sinh	40

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Hiện nay, sự mất cân bằng sinh thái diễn ra ngày càng theo chiều hướng gia tăng. Hệ lụy của sự mất cân bằng sinh thái đã làm cho hệ sinh thái bị rối loạn. Ngày nay con người đang phải đối mặt với các hiện tượng thời tiết cực đoan, ảnh hưởng đến đời sống cũng như sản xuất.

Trước những thách thức về vấn đề môi trường, trong những năm gần đây việc bảo vệ tài nguyên thiên nhiên đã trở thành chủ đề được Nhà nước cũng như các tổ chức trong và ngoài nước đặc biệt quan tâm. Trên cơ sở đó đã lập ra nhiều khu bảo tồn, vườn quốc gia, Nhà nước đã ban hành nhiều luật và chính sách trong công tác bảo tồn hệ động thực vật nhằm bảo vệ các loài động thực vật đảm bảo cân bằng sinh thái, tài nguyên được khai thác một cách bền vững. Bên cạnh đó, rất nhiều tổ chức phi chính phủ quốc tế cũng đã tiến hành đầu tư thực hiện nhiều dự án lớn nhằm bảo vệ nguồn tài nguyên thiên nhiên ở nước ta.

Tuy vậy, trước thực trạng dân số gia tăng nhanh chóng như hiện nay, nhu cầu của con người ngày càng gia tăng, đất tự nhiên ngày càng thu hẹp do nhu cầu về đất sản xuất nông nghiệp tăng. Mặt khác, hiện nay nền công nghiệp phát triển cũng đã góp phần vào việc làm quỹ đất ngày càng giảm xuống, thay vào đó là các nhà máy, công trình xây dựng.

Tất cả những vấn đề đó đã dẫn đến thực trạng phá rừng ngày càng gia tăng, Nhà nước đã tiến hành nhiều biện pháp khác nhau nhằm đẩy mạnh công tác bảo vệ rừng, tuy nhiên, việc ngăn chặn tình trạng phá rừng vẫn không giảm xuống. Nhiều loài cây gỗ quý bị khai thác cạn kiệt, một số loài đã bị tuyệt chủng, hiện tại nhiều loài khác đang đứng trước nguy cơ rủi ro cao.

Bách vàng là một loài cây mới được phát hiện trong họ Hoàng đàn (Cupressaceae), là loài cây tương đối hiếm hiện nay. Cho đến nay, Bách vàng